

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativammat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

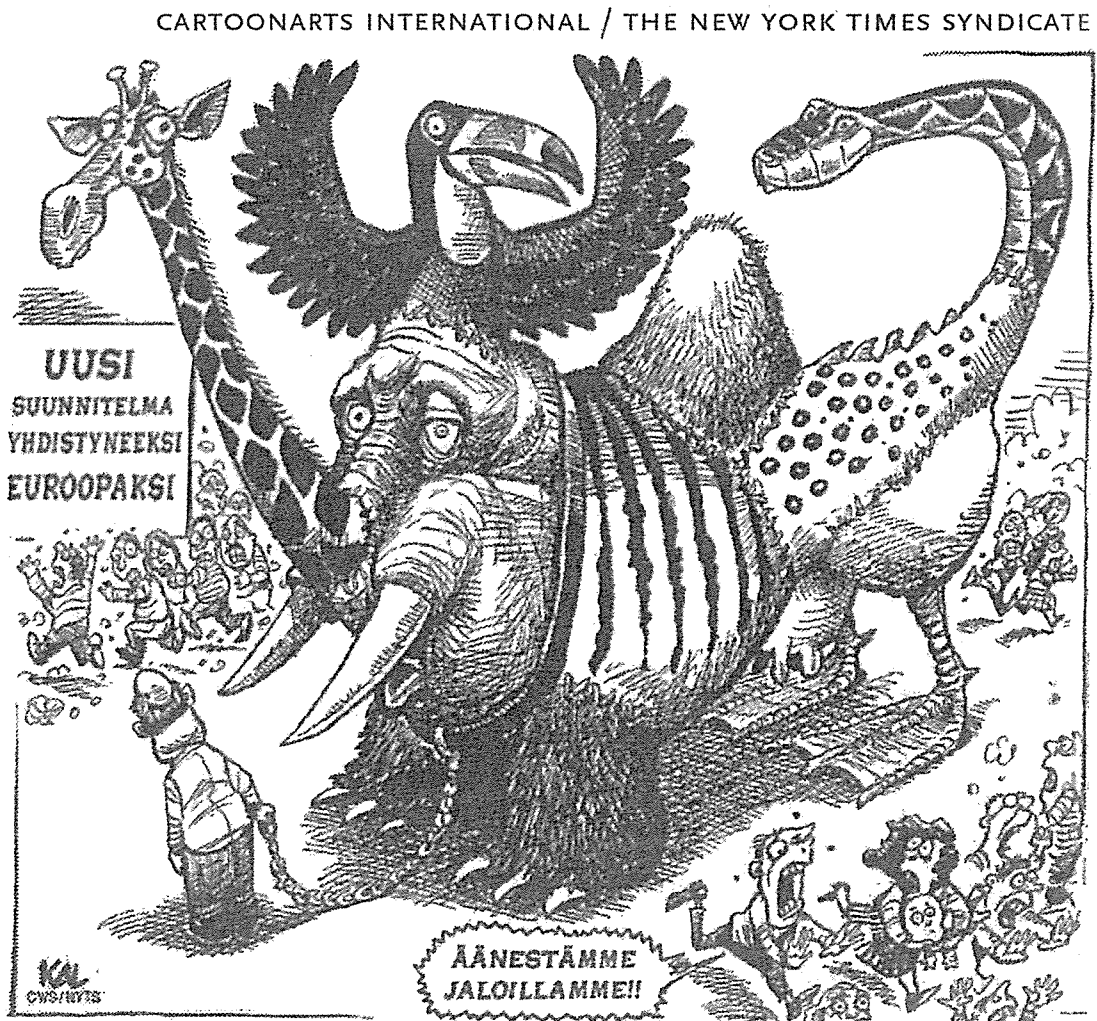
1. Eduskuntavaaleja kutsutaan nykyään myös pääministerivaaleiksi. Mistä tämä johtuu, ja millainen on pääministerin asema Suomen poliittisessa järjestelmässä?
2. Valtiovarainministeriön tiedote 30/2008 toteaa: *”Paikallisen sopimisen tarve ja mahdollisuudet ovat erilaiset eri aloilla ja toimipaikoilla. (...) Tutkimustulosten perusteella paikallisen sopimisen ennakoidaan yleistyvän ja kehittyvän.”* Mitä etuja ja haittoja paikallisessa sopimisessa voi olla?
3. Pohdi seuraavien tuotteiden kysyntään ja tarjontaan vaikuttavia tekijöitä:
 - a) hotelli- ja matkailupalvelut Suomessa
 - b) Suomessa valmistettu sahatavara
 - c) kerrostalojen putkistokorjaukset Suomessa.
4. Oheisessa taulukossa on tietoja eräistä suomalaisista pörssiyhtiöistä 9.3.2009 tilanteen mukaan.
 - a) Selitä, mikä on osinko, ja vertaa taulukon yhtiöistä saatavaa osinkotuottoa. (2 p.)
 - b) Minkälaisia näkökohtia piensijoittajan olisi pohdittava harkitessaan sijoittamista suomalaisten yhtiöiden pörssiosakkeisiin? (4 p.)

	Päivän viimeinen kauppahinta, EUR/osake	Tilikauden 2008 osinko, EUR/osake
Kemira	4,29	0,25
UPM-Kymmene	4,91	0,40
Sanoma	8,78	0,90
Finnlines	5,35	0,00

Lähde: OMX Helsinki

5. Mitä oikeuksia kuluttajalla on tilanteessa, jossa hänen ostamansa tuote osoittautuu kelvottomaksi, ja miten hän voi tarvittaessa ajaa oikeuksiaan asiassa?
6. Miten avioliitto, avoliitto ja rekisteröity parisuhde solmitaan, miten ne purkautuvat, ja minkälaisia oikeusvaikutuksia niillä kullakin on?

7. Euroopan unionin talousarvio vuonna 2008 oli noin 129 miljardia euroa. Vuosille 2007–2013 tehdyssä unionin rahoituskehityksessä maatalouden osuus on noin 35 prosenttia unionin menoista. Miksi maatalouspolitiikka on Euroopan unionissa ristiriitoja herättänyt kysymys?
8. Alla on Euroopan unionin perustuslakiesitystä kuvaava pilapiirros. Sittemmin perustuslain sijaan laadittiin ehdotus Euroopan unionin perussopimuksesta (ns. Lissabonin sopimus).
- a) Tulkitse kuvan näkemystä Euroopan unionin perustuslakiesityksestä ja tämän vastaanotosta eurooppalaisten keskuudessa. (2 p.)
- b) Miksi Euroopan unionin perustuslaki on tahdottu korvata perussopimuksella, ja mitä keskeisiä muutoksia perussopimuksen voimaan astuminen aiheuttaisi Euroopan unionin päätöksentekojärjestelmässä? (4 p.)

Helsingin Sanomat 18.6.2005/Cartoonarts International

- +9. Alla on kaksi kannanottoa maahanmuutosta ja kuvio, joka kertoo maahanmuuton ja maastamuuton sekä nettomaahanmuuton Suomessa 1971–2007.
- Miten nettomaahanmuutto ja sen osatekijät ovat kehittyneet 1971–2007? (2 p.)
 - Miten Jussi Halla-ahon ja Matti Vanhasen näkemykset maahanmuutosta eroavat toisistaan, ja miten he perustelevat näkemyksiään? (3 p.)
 - Tarkastele maahanmuuton kehitykseen vaikuttaneita syitä sekä maahanmuuttajien kotoutumiseen vaikuttavia tekijöitä erilaisten muuttajaryhmien kannalta. (4 p.)

”Suomessa on lähtökohtana, että monikulttuurisuus itsessään on rikkaus. Tämä on perustelematon väite. Kun yhteiskunnassa hyväksytään kilpailevia arvojärjestelmiä ja käyttäytymiskoodeja, se johtaa automaattisesti konflikteihin. Suomi ei ole poikkeus. (...) Suomessa ei myönnetä, että ongelmat johtuvat pohjimmiltaan maahanmuuttajista. Joudutaan syytöskierteeseen: valtaväestö kuulee olevansa syyllinen maahanmuuttajien epäonnistumiseen, mikä lisää katkeruutta, mikä lisää rasismia. (...) Olen politiikassa, koska Eurooppa on matkalla kohti katastrofia ja tätä ei ymmärretä.”

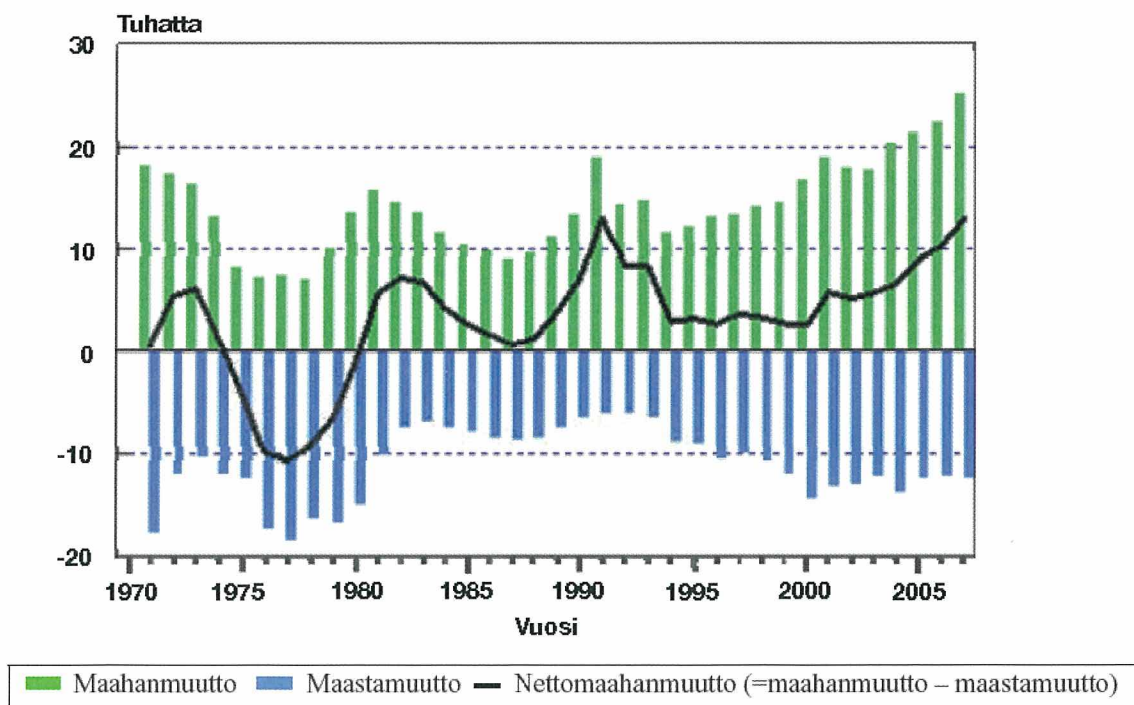
Helsingin kaupunginvaltuutettu (vuodesta 2008) Jussi Halla-aho *Helsingin Sanomien* haastattelussa 2.3.2007

”Ei pidä rakentaa totuudenvastaisia uhkakuvia. Ulkomaalaiset eivät ole mikään uhka, päinvastoin me tarvitsemme heitä. Kaikkien tulisi ymmärtää, että Suomi tarvitsee enemmän työperäistä maahanmuuttoa. Minun näkemykseni Euroopasta on, että kansallisvaltioiden rajat muuttuvat näkymättömiksi. (...) Kansallisvaltioiden roolina ei ole kasvattaa vaan purkaa muureja. Kansalaisten arjessa ei tulisi olla mitään rajoja.”

(käännös)

Pääministeri Matti Vanhanen *Hufvudstadsbladet*-lehden haastattelussa 14.1.2009

Maahanmuutto, maastamuutto ja nettomaahanmuutto 1971–2007

Lähde: Tilastokeskus

Kuvio esittää muuttaneiden määrät ja nettomuuton tuhansina henkilöinä.

- +10. Oheiset lainaukset käsittelevät Suomen valtion talouspolitiikkaa ja talouden julkista elvytystä 2000-luvun loppuvuosina.

”Lyhyellä aikavälillä harjoitettavaa kysynnän säätelyä ei ole pidetty [valtion viime vuosien talouspolitiikassa] erityisen hyödyllisenä tai toivottavana. (...) Ensi vuoden [2009] budjetissa kysynnän kasvua tuetaan kuitenkin vahvasti myös päätösperäisin toimin. Ennen muuta tuntuvien veronalennusten vuoksi budjettiesitystä voidaan hyvällä syyllä kutsua elvyttäväksi. (...) Jo valmiiksi erittäin elvyttävän finanssipolitiikan päälle tehtävät lisäpanostukset erityisesti [valtion] menolisäysten muodossa voisivat johtaa valtionalouden alijäämän syvenemiseen ilman mainittavia positiivisia vaikutuksia.”

Valtiovarainministeri Jyrki Katainen, Talouden ja talouspolitiikan näkymät,
Kansantaloudellinen aikakauskirja 1/2009

”Entä millainen elvytys vaikuttaa nopeasti? Kun halutaan kansantalouteen vaikutuksia mahdollisimman nopeasti, on tehokkaampaa lisätä julkisia menoja kuin alentaa verotusta. (...) Suomen hallitus näyttää kuitenkin nojaavan nimenomaan veroelvytykseen: tuloveroja, arvonlisäveroa ruoan osalta sekä työnantajamaksuja alennetaan. (...) Tulo- ja arvonlisäveron alentaminen toki elvyttää taloutta kulutuskysynnän kautta myös lyhyellä aikavälillä; silti vaikutus jää julkisten menojen lisäämistä pienemmäksi, koska osa verohelpotuksesta menee epävarmassa taloustilanteessa säästämiseen.”

Tutkija Markku Lehmus, Elvytyksestä vielä, *Talous & yhteiskunta* 1/2009

- a) Selitä alleviivatussa osuudessa esitetty päättelyketju. (2 p.)
- b) Vertaa Jyrki Kataisen ja Markku Lehmuksen näkemyksiä ja niiden taloudellisia perusteita. (3 p.)
- c) Millaisiin ongelmiin maailmantalous joutui vuonna 2008, ja millä keinoin Suomen valtio osaltaan pyrki niihin vastaamaan? (4 p.)